

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 395/06-32

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 27. marca 2007 v senáte zloženom z predsedu Jána Auxta a zo sudcov Ľubomíra Dobríka a Rudolfa Tkáčika prerokoval sťažnosť Mgr. M. Ch. a Ing. E. Ch., obaja bytom B., zastúpených advokátom JUDr. O. Š., B., vo veci namietaného porušenia ich základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 528/99 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo Mgr. M. Ch. a Ing. E. Ch. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 528/99 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava V v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 528/99 p r i k a z u j e konať bez zbytočných prietáhov.

3. Okresný súd Bratislava V j e p o v i n n ý uhradiť Mgr. M. Ch. a Ing. E. Ch. trovy konania v sume 9 064 Sk (slovom deväťtisícšesťdesiatštyri slovenských korún) do dvoch mesiacov od doručenia tohto nálezu na účet ich právneho zástupcu advokáta JUDr. O. Š., B.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 395/06-15 z 22. novembra 2006 prijal na ďalšie konanie sťažnosť Mgr. M. Ch. a Ing. E. Ch. (ďalej len „sťažovatelia“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava V (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 528/99.

Na základe výzvy ústavného súdu z 28. novembra 2006 predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení k prijatej sťažnosti sp. zn. Spr. 2045/06 z 5. januára 2007 doručenej ústavnému súdu 11. januára 2007 uviedol:

„1. Predmetný spor medzi účastníkmi Ing. J. J. c/a Mgr. M. Ch. a Ing. E. Ch. o 677.390,90,- Sk sa jedná o posúdenie nárokov navrhovateľa zrejme s časti z dôvodu uzatvorenia zmluvy o dielo a tiež časti z ďalšieho zmluvného dojednaní na riadne dokončenie diela podľa rozpočtu a objednávky. V predmetnom spore sa rieši viacej

právných otázok vzhľadom na zložitý a rozsiahly skutkový stav. Jedná sa práve o posúdenie nárokov zo zmluvy o dielo, nárokov z ďalšieho dojednania podľa rozpočtu pri kombinácii omeškania z realizovaním diela u navrhovateľa ako aj z omeškaním odporcu v zmysle dojednania. Ďalej sa tu rieši problematika samotného rozsahu uskutočnených prác vyplývajúcich jednak zo zmluvy o dielo a jednak prác navyiac a ich kvality a následnej správnosti fakturácie, respektíve dôvodnosti odmietnutia za faktúru zaplatiť. Zo všetkými týmito skutočnosťami súvisia nároky účastníkov buď na doplatenie ceny za dielo alebo zľavy z celkovej ceny diela. Vzhľadom na to je nutné v predmetnej veci vykonať rozsiahle znalecké dokazovanie a následne ustáliť právny stav celkovo ako aj v jednotlivých etapách realizácie diela. Vzhľadom na toto všetko považujem predmetný spor skutkovo aj právne za mimoriadne zložitý.

2. Dňa 5. 10. 2000 bol navrhovateľ vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku za návrh pod následkom zastavenia konania. Dňa 18. 11. 2000 bol daný termín na 14. 2. 2001. Dňa 14. 2. 2001 podal odporca vzájomný návrh bez zaplatenia poplatku. Dňa 14. 3. 2001 bol odporca vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku vo výške 7.585,- Sk pod následkom zastavenia konania. Termín stanovený na 30. 4. 2001 z dôvodu špecifikácie dôvodu zaplatenia žalovanej sumy. Termín stanovený na 10. 9. 2001 z dôvodu opätovného nepreukázania žalovanej sumy. Termín stanovený na 29. 10. 2001. Ďalší termín stanovený na 11. 11. 2002. Ďalší termín pojednávania dňa 12. 2. 2003. Dňa 30. 10. 2003 vypracovanie uznesenia, ktorým bol ustanovený Ing. P. A. na vypracovanie znaleckého posudku. Dňa 27. 11. 2003 oznam znalca A. o tom, že nemôže podať znalecký posudok. Dňa 27. 1. 2004 ustanovená znalkyňa G. B., ktorá 1. 3. 2004 oznámila meškanie zo znaleckým posudkom. Dňa 9. 8. 2004 na telefonickú výzvu - urgenciu reagovala, že s posudkom môže začať koncom septembra roku 2004 na čo jej dňa 11. 8. 2004 bol zaslaný spisový materiál. Dňa 18. 2. 2005 urgencia vypracovania znaleckého posudku. Dňa 8. 4. 2005 urgencia vypracovania znaleckého posudku. Dňa 25. 5. 2005 urgencia vypracovania znaleckého posudku. Dňa 7. 6. 2005 uložená poriadková pokuta znalkyni vo výške 25.000,- Sk. Dňa 15. 7. 2005 zaslanie znaleckého posudku. Dňa 19. 7. 2005 rozhodnutie o znalečnom, dňa 9. 8. 2005 vyjadrenie odporcov k znaleckému posudku, dňa 28. 9. 2005 vyjadrenie navrhovateľa znaleckému posudku. Dňa 7. 11. 2005 termín pojednávania. Dňa 2. 1. 2006 rozhodnutie o ustanovení znalca Ing. M. B. Dňa 26. 6. 2006 urgencia vypracovania

znaleckého posudku. Dňa 27. 7. 2006 ďalšia urgencia vypracovania znaleckého posudku. Dňa 25. 8. 2006 urgencia vypracovania znaleckého posudku. Dňa 18. 7. 2006 žiadaná pošta o preverenie doručenia výzvy a oznámenia štádia vypracovania znaleckého posudku. Dňa 2. 10. 2006 opätovne doručovanie výzvy na vypracovanie znaleckého posudku. Dňa 7. 11. 2006 neúspešná telefonická výzva za účelom zistenia štádia vypracovania znaleckého posudku. Dňa 7. 11. 2006 v popoludňajších hodinách telefonická, výzva sudcu za účelom zistenia štádia vypracovania znaleckého posudku s tým, že znalec oznámil, že posudok zašle v lehote 20 dní. Dňa 7. 11. 2006 telefonicky oznámil znalec M. B., že má s odporcom dohodnutý termín obhliadky 16. 11. 2006 o 16,30 hod. Dňa 5. 12. 2006 uložená poriadková pokuta znalcovi Ing. B. vo výške 25.000,- Sk. Dňa 11. 12. 2006 neúspešný telefonický dopyt na znalca. Dňa 11. 12. 2006 o 15,05 hod. úspešný telefonický pokus na znalca, ktorý uviedol, že spis vráti súdu dňa 13. 12. 2006. Dňa 13. 12. 2006 odovzdanie znaleckého posudku. Dňa 13. 12. 2006 stanovený termín na 26. 3. 2007, spis predložený predsedovi súdu.

3. Čiastočný prieťah v konaní bol spôsobený neskorým zaplatením poplatku za návrh a prieťahy spôsobené súdnymi znalcami napriek množstvu urgencií súdu a pokutám udeleným znalcom.

Vo veci je určený termín pojednávania na deň 26. 03. 2007 (...).“

Rovnaké skutočnosti, pokiaľ ide o procesné úkony, uvedené vo vyjadrení predsedu okresného súdu, zistil aj ústavný súd z predloženého spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 528/99.

Navyše zistil, že právny zástupca navrhovateľa žiadal 28. januára 2002 okresný súd, aby ustanovil v konaní znalca (urgencie zaslal aj v apríli a júni 2002).

Právny zástupca sťažovateľov nevyužil možnosť vyjadriť sa k stanovisku okresného súdu.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich

vyjadreniami, ako aj s obsahom súdneho spisu okresného súdu sp. zn. 8 C 528/99 dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

Sťažnosť na konanie v tejto veci pôvodne prijímal II. senát ústavného súdu. Pretože od 28. februára 2007 v súlade s rozvrhom práce na tento rok sa sudca spravodajca Ján Auxt stal predsedom III. senátu ústavného súdu, veci, v ktorých je sudcom spravodajcom Ján Auxt, sa prerokujú v III. senáte ústavného súdu. Z tohto dôvodu sa táto vec prerokovala a rozhodla vo veci samej v zložení, ktoré je uvedené v záhlaví tohto nálezu.

II.

Sťažovatelia sa podanou sťažnosťou domáhali vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov... a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru vychádza zo svojej ustálenej judikatúry (I. ÚS 24/03, II. ÚS 66/03, IV. ÚS 15/03), v súlade s ktorou možno za konanie (postup) súdu odstraňujúce právnu neistotu sťažovateľa v konkrétnom posudzovanom prípade považovať také konanie, ktoré smeruje k právoplatnému rozhodnutiu vo veci alebo k odstráneniu jeho právnej neistoty zákonom dovoleným spôsobom. K vytvoreniu právnej istoty preto dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iného štátneho orgánu (III. ÚS 127/03).

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní okresného súdu vedenom pod sp. zn. 8 C 528/99 došlo k zbytočným prietahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (II. ÚS 813/00, I. ÚS 20/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02) zohľadnil tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka konania (2) a postup samotného súdu (3).

Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa rovnakých kritérií postupoval aj v danom prípade.

Pri vyhodnotení doterajšieho konania okresného súdu vo veci sp. zn. 8 C 528/99 podľa troch označených základných kritérií ústavný súd dospel k týmto záverom:

1. Ústavný súd z predloženého súdneho spisu zistil, že v predmetnom konaní navrhovateľ uplatňuje proti sťažovateľom nároky vyplývajúce zo zmluvy o dielo. Z právneho hľadiska vec nie je možné hodnotiť ako zložitú, ako to uviedol okresný súd, pretože predmet konania má stabilnú právnu úpravu obsiahnutú najmä v zákone č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov a jej výklad a používanie je ustálené v judikatúre všeobecných súdov. Ústavný súd čiastočne pripúšťa skutkovú zložitost' veci s poukazom na to, že v konaní bolo potrebné vykonať znalecké dokazovanie, čo ovplyvnilo dĺžku konania, ale na druhej strane však konštatuje, že žiadna skutková zložitost' veci nemôže ospravedlniť doterajšiu dĺžku tohto konania.

2. Správanie účastníka konania je druhým kritériom pri rozhodovaní o tom, či v konaní pred označeným porušovateľom práva došlo k zbytočným priet'ahom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Ústavný súd konštatuje, že úkony sťažovateľov (ako žalovaných) žiadnym právne významným spôsobom neprispeli k zbytočným priet'ahom vo veci. Súdny poplatok za vzájomný návrh síce zaplatili až na základe výzvy okresného súdu, ale táto skutočnosť nemala vplyv na dĺžku tohto konania. Ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nemal k správaniu sťažovateľov námietky.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 528/99. Pokiaľ ide o postup okresného súdu v posudzovanom konaní, ústavný súd prihliadal na ustanovenie § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana práv bola rýchla a účinná, a ďalej na ustanovenie § 100 ods. 1

OSP, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Ústavný súd konštatuje, že v konaní okresného súdu sa vyskytli v určitých obdobiach zbytočné prieťahy, v niektorých prípadoch bolo jeho konanie málo efektívne a minulo sa svojmu účinku.

Okresný súd bol v predmetnej veci nečinný bez akejkoľvek zákonnej prekážky na začiatku konania, od 15. decembra 1999, keď bol doručený návrh, do 5. októbra 2000, keď okresný súd vyzval navrhovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za návrh pod následkom zastavenia konania (nečinnosť takmer 10 mesiacov). I keď v inom období priebežne konal, ústavný súd doterajší postup okresného súdu pri nariaďovaní znaleckého dokazovania považuje za neefektívny a nesústreďený, bez možnosti prispieť k rozhodnutiu vo veci samej. Aj tento postup okresného súdu spôsobil prieťahy v jeho činnosti, ktoré boli zistené počas obdobia znaleckého dokazovania. Ide o obdobie od 30. októbra 2003, keď prvýkrát ustanovil znalca na vypracovanie znaleckého posudku, ktorý mu však vzápätí oznámil, že ho spracovať nemôže. Takisto aj ustanovenie znalkyne 27. januára 2004 malo vplyv na dĺžku tohto konania, pretože tá oznámila okresnému súdu, že so spracovaním znaleckého posudku môže začať najskôr v septembri 2004. Okresný súd vo vzťahu k tejto znalkyni neprijal včas žiadne opatrenia a hoci 18. februára a 8. apríla 2005 vyzval znalkyňu, aby predložila znalecký posudok a 7. júna 2005 jej uložil aj poriadkovú pokutu, znalecký posudok bol doručený okresnému súdu až 15. júla 2005. Rovnako to tak bolo i pri kontrolnom znaleckom dokazovaní, ktoré nariadil uznesením 2. januára 2006, pričom znalecký posudok bol doručený okresnému súdu až po viacerých výzvach znalca a uložení poriadkovej pokuty v decembri 2006 (13. decembra 2006).

Pri väčšej sústredenosti mal okresný súd svoju činnosť pri nariaďovaní znaleckého dokazovania organizovať tak, aby ustanovení znalci mohli znalecké posudky spracovať v určených lehotách a aby nemusel znalcov vyzývať, ako to bolo v tomto prípade.

Podľa názoru ústavného súdu okresný súd v tomto prípade nevyužil dôsledne a včas všetky procesné prostriedky smerujúce k tomu, aby znalecké dokazovanie bolo urýchlene skončené, navyše, keď požiadavka na ustanovenie znalca bola okresnému súdu doručená ešte v januári 2002. Aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti priznal zbytočné prietahy v tomto období.

Ústavný súd tiež konštatoval, že prebiehajúce konanie je stále na súde prvého stupňa bez rozhodnutia vo veci samej napriek tomu, že od podania návrhu uplynula doba viac ako 7 rokov.

Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C 528/99 došlo k zbytočným prietahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal.

Ústavný súd v súlade so svojím rozhodnutím o porušení základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu, aby vo veci vedenej pod sp. zn. 8 C 528/99 konal bez zbytočných priet'ahov.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

S'ťažovatelia vo svojej s'ťažnosti nežiadali o priznanie primeraného finančného zadost'učinenia, preto sa touto otázkou ústavný súd nezaoberal.

Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania s'ťažovateľov, ktoré im vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom advokátom JUDr. O. Š. S'ťažovatelia prostredníctvom svojho právneho zástupcu požadovali celkovú úhradu trov konania v sume 37 608 Sk, ktoré bližšie nešpecifikovali.

Ústavný súd pri priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2005, ktorá bola 16 381 Sk a z toho, že za jeden úkon vykonaný v roku 2006 patrí odmena pre každého s'ťažovateľa v sume 2 730 Sk. Základná sadzba tarifnej odmeny bola však znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, čo spolu s režijným paušálom k tomuto úkonu v sume 164 Sk v prípade dvoch s'ťažovateľov činí táto náhrada trov za jeden úkon sumu 4 532 Sk. Úhradu priznal za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia a podanie s'ťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 11 ods. 2, § 14 ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Úhradu s'ťažovateľom priznal v celkovej sume 9 064 Sk.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 27. marca 2007